

Klinickofarmaceutická péče aneb

„Aby léčení nebylo horší než sama nemoc“ (J. E. Purkyně)

Na tiskové konferenci České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně konané 28. února v Lékařském domě v Praze představila svůj obor Česká odborná společnost klinické farmacie ČLS JEP.

Pojem farmacie je zpravidla chápán jako lékárenství – a farmaceut je pro většinu veřejnosti prostě lékárníkem. Doba se ale mění a ukazuje se, že vědomosti farmaceuta jsou potřeba i jinde než tradičně v lékárně.

„Celá Evropa jde cestou odklonu farmaceuta od pouhého výdeje léčiv a logistiky jejich zásobování a volá po jeho zapojení do léčby konkrétního pacienta,“ uvádí **PharmDr. Jana Gregorová, Ph.D.**, vedoucí klinický farmaceut Oddělení klinické farmacie FN Bulovka v Praze a předsedkyně České odborné společnosti klinické farmacie ČLS JEP, a dodává: „Metou je, aby v každé nemocnici bylo oddělení klinické farmacie a aby byli kliničtí farmaceuti v dostatečné míře dostupní i v ambulantní sféře.“

K čemu slouží klinická farmacie?

V optimálním případě by se měl klinický farmaceut podílet ve spolupráci s lékařem na nastavení optimální medikace pro konkrétního pacienta již od samého začátku a sledovat ji v průběhu celé léčby. Příkladem může být třeba optimalizace užívání antibiotik, jejímž cílem je zpomalit nebo zastavit růst antibiotické rezistence, která významně přispívá ke zvyšování úmrtnosti a nemocnosti, a to včetně nákladů na zdravotní péči.

„Optimalizace užívání antibiotik vyžaduje individuální přístup k charakteristikám pacienta, které mohou ovlivnit správnou dávku, interval a způsob podávání antibiotika – při podání příliš malé dávky hrozí nedostatečná léčba infekce a vznik rezistence, zatímco při podání příliš velké dávky se zvyšuje riziko nežádoucích účinků léčiva. Individuální charakteristiky pacienta, jako je věk, hmotnost a funkce ledvin, jsou zohledňovány společně s faktory specifickými pro dané onemocnění, jako je místo, závažnost infekce a cílový patogen,“ vysvětluje **PharmDr. Irena Murínová, Ph.D.**, vedoucí Oddělení klinické farmacie Ústřední vojenské nemocnice – Vojenské fakultní nemocnice Praha. Uvedenou strategii je třeba aplikovat nejen při počátečním předepsání antibiotik (a obecně i většiny dalších léků), ale také během celého průběhu jejich podávání. Zejména při každé významné změně, jako je převoz na jednotku intenzivní péče nebo třeba zahájení hemodialýzy. Správné dávkování léku se v těchto situacích může od doporučených dávek významně lišit.

Kliničtí farmaceuti se zdravotnímu systému vyplatí

Jak uvedla **PharmDr. Gregorová**, pro lůžkovou péči v ČR by bylo třeba 188 oddělení klinické farmacie (v současnosti jich je 47), to předpokládá vytvoření 1300 pracovních úvazků pro klinické farmaceuty (aktuálně jich je 140). Mimo jiné to znamená, že 10 000 akutních lůžek v ČR nemá vůbec zajištěnou klinickofarmaceutickou péči a dalších 26 000 ji nemá zajištěnou v optimálním rozsahu.

Ze studie, kterou čeští autoři publikovali v mezinárodním odborném časopisu *Pharmacotherapy* již v roce 2016, přitom vyplývá, že jeden klinický farmaceut ušetří díky optimalizaci používání farmakoterapie a minimalizaci jejich nežádoucích účinků zdravotnímu systému až 0,7 mil. korun ročně (po odečtení mzdových nákladů). Potřebných 1300 klinických farmaceutů by tedy zdravotnímu systému přineslo až 910 mil. Kč ročně. Náklady na jejich vzdělání se tedy společnosti několikanásobně vrátí.

Každý pacient by měl mít svého klinického farmaceuta

„Pokud je farmakoterapie nastavena správně, má minimální nežádoucí účinky a pacient vlastně ani nepocituje, že by něco užíval,lepší to i jeho vztah k tomu, jak léčbu dodržuje, než když užívá něco, co mu, jak se říká, nesedí,“ připomíná **PharmDr. Gregorová**.

Každý pacient nejen v nemocnici, ale i v ambulantní péči se může na klinického farmaceuta obrátit, kdykoli má pocit, že mu léčba nedělá dobře nebo nefunguje, jak by měla. *„Ideální je, když to udělá společně se svým praktickým lékařem nebo ambulantním specialistou, ale není to podmínkou, může nás kontaktovat i individuálně,“* dodává **PharmDr. Gregorová** s tím, že seznam oddělení klinické farmacie poskytujících konzultace ambulantní sféře, najdou pacienti i jejich lékaři na webových stránkách odborné společnosti www.coskf.cz.

V loňském roce Česká odborná společnost klinické farmacie ČLS JEP zahájila spolupráci s Národní asociací patientských organizací (NAPO). Úvodní webinář pro členy proběhne 29. února a budou na něm představeny možnosti čerpání klinickofarmaceutické péče pro pacienty.

Problematice, které se věnuje Česká odborná společnost klinické farmacie ČLS JEP, se bude počátkem března podrobněji věnovat nový newsletter ČLS JEP Media. Jeho cílem bude přinášet novinářům aktuální informace z České lékařské společnosti J. E. Purkyně. K jeho odběru se můžete přihlásit na e-mailové adrese czma@cls.cz.